

τὰ μάτια χυθήκανε βρούση τὰ δάκρυα. Ἡ Μαριὼ ἀνασηκώθηκε σὰν ἀλαφιασμένη, ἔκανε μετάνοια καὶ τοῦ φίλησε τὸ χέρι. Ὁ Δεσπότης τὴ βοήθησε νὰ σηκωθῇ καὶ τὴ φίλησε στὸ κούτελο.
— Δέσποτά μου!

Δὲν μπόρεσε νὰ βγάλῃ ἄλλο λόγο. Τὰ δόντια τῆς χτυπούσανε σὰν ξαφνικὸ σύγκρουο. Ὁ Δεσπότης κάθησε, σέροντας στὰ γόνατά του τὸν Ρηγίνο καὶ χαϊδεύοντάς του τὸ κεφαλάκι. Ὑστερα σηκώνοντας τὰ μάτια του πρὸς τὴ γυναῖκα, μὲ κομπιασμένη, μὰ μεγαλόπρεπη φωνή, εἶπε:

— Νὰ μὴν κλαῖς, χριστιανή. Ἄμποτε ὅλοι μας νὰ βρῖσκαμε τὸ τέλος τοῦ ἀντρός σου. Ὁ ἀντρας σου — καὶ νὰ τῶχης χαρὰ καὶ περηφάνεια! — πέθανε γιὰ τὴν Πίστι τοῦ Χριστοῦ καὶ γιὰ τὴν Πατρίδα!

Μιὰ πλατειὰ σιωπὴ χύθηκε μέσα στὴν κάμαρη. «Γιὰ τὴν Πατρίδα...» Ἡ Μαριὼ στύλωσε τὰ μάτια τῆς σὰν νὰ ζητοῦσε νὰ καταλάβῃ κάποιον νόημα ποῦ τῆς ξέφευγε ἀπ' τὰ λόγια τοῦ Δεσπότη. «Γιὰ τὴν Πατρίδα...» Ὅλα τὰ στόματα ξαναλέγανε γύρω τῆς, ὥρες τώρα, αὐτὴ τὴν παράξενη λέξι ποῦ βούιζε παράξενα στ' αὐτιά τῆς. Ἀξαφνα μπροστὰ στὰ μάτια τῆς, ἡ Πατρίδα φάνταξε σὰν ἓνα εἰκόνισμα, παλιὸ καὶ καπνισμένο, σὰ θαυματουργὴ εἰκόνα, ποῦ χαμογελοῦσε γλυκὰ μέσα ἀπ' τὸ ἀσημένιο τῆς στεφάνι.

Κ' ἔκανε τὸ σταυρό τῆς. Σὲ λίγο μουρμούρισε παραπονετικά.

— Ἡ ἀγάπη μου δὲν τὸν ἔφερε. Ἡ Πατρίδα τὸν ἔφερε. Χαλάλι τῆς!

(Αὐγουστος, 1913)

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

«Οὐ ῥυσιάζω, τὰμὰ δ' εὐρίσκων ἄγω».

❶ Μολιέρος εἶχε τόσον ἰσχυράν πρωτοτυπίαν, ὥστε καὶ ὅταν ἐδανείζετο παρ' ἄλλου καμμίαν ἰδέαν, ἐφαίνετο μᾶλλον ὅτι αὐτὸς ὡς δανειστὴς ἀνελάμβανε πρᾶγμα ἰδικόν του παρ' ὀφειλέτου. Ἡ πηγὴ, ἐξ ἧς ἤρϋετο, ἐλησμονεῖτο ταχέως, διότι καὶ τὰ ἀλλότρια μετεποιοῦντο φέροντα τὴν σφραγίδα τοῦ Μολιερείου πνεύματος.

Δικαίως λοιπὸν ἔλεγεν ὁ Μολιέρος: Je prends mon bien où je le trouve (= παίρνω τὸ ἰδικόν μου ὅπου τὸ εὑρω).

Ἡ φράσις αὕτη κατέστη παροιμιώδης. Καὶ θὰ φανῇ ἴσως περιεργον, ὅτι ἀντίστοιχον αὐτῆς καὶ κατὰ λέξιν καὶ ἐννοίαν ταυτιζομένην εὐρίσκομεν εἰς τὸν Εὐριπίδην (Ἰων 523) τὴν ἐπομένην ρῆσιν:

«Οὐ ῥυσιάζω, τὰμὰ δ' εὐρίσκων ἄγω».

ΧΑΛΚΗΝΟΣ